

подарунками. І ставало прикро, що в Україні, на жаль, не можемо похвалитися таким матеріальним забезпеченням подібних форумів (як завжди, бракує коштів: згідно з законом, витрати на науку в Україні мають становити 1, 7%, а насправді не перевищують 0, 3%, так що Україна на межі втрати статусу наукової держави), ба, навіть за друк матеріалів змушений платити сам автор.

Тим більш приємно відчувати таку турботу з боку азербайджанських колег (їхнім натхненником залишається ректор Бакинського слов'янського університету, доктор філологічних наук, професор Абдуллаєв Кямал Мехтійович), котрі упевнено прокладають мости дружби, по яких охоче простують науковці з багатьох країн світу.

Одержано редакцією 17.01.2014 р.

Прийнято до публікації 27.01.2014 р.

Людмила РОМАЩЕНКО

НАУКА НЕ ЗНАЄ КОРДОНІВ

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького активно співпрацює з престижними науковими і вищими навчальними закладами світу (підписано 95 угод між інститутами та університетами 22 країн). Серед них – Інститут світової літератури в Москві (ИМЛИ– Інститут мировой литературы им. А. М. Горького РАН). Учені цього інституту (член-кореспондент РАН Н. В. Корнієнко) входять до редколегії «Вісника Черкаського університету». Нещодавно тут (за співпраці з Літературним інститутом ім. О. М. Горького, де свого часу навчалися Л. Костенко, Ю. Андрухович, С. Пушик, К. Москалець та інші відомі українські письменники) пройшла Міжнародна наукова конференція «Маяковський і його час», присвячена 120-річчю від дня народження поета.

Російський письменник у вірші «Нашему юношеству» задекларував свій козацький родовід:

Три
разных истока
во мне речевых...
Я –
дедом казак, другим –
сечевик,
а по рожденью
грузин.

А у вірші «Долг Украине» Маяковський виступає проти обмежених штампів, що межують з анекдотами, у сприйнятті України, її побуту, культури, мови (а мова – душа народу), при цьому посиляється на авторитет Шевченка: «...А что мы знаем /о лице Украины? /Знаний груз /у русского /тощ... / Знают вот /украинский борщ, / знают вот/ украинское сало./ И с культуры /поснимали пенку: /кроме/ двух/ прославленных Тарасов –/ Бульбы /и известного Шевченко, –/ ничего не выжмешь.../ А если прижмут – /зардеется розой /и выдвинет /аргумент новый: /возьмет и расскажет/ пару курьезов – / анекдотов украинской мовы. /Говорю себе: /товарищ москаль, /на Украину /рожу не скаль. /Разучите /эту мову /на знаменах – / лексиконах алых, /эта мова/ величава и проста: / «Чуешь, сурмы заграля, час расплаты настав...» Пригадується, за радянських часів останні рядки були хрестоматійними, коли йшлося про значення й особливості української мови, її зв'язок із російською.

Тож, очевидно, не даремно в Черкасах – козацькому місті – обласна наукова бібліотека тривалий час (1946-2000) носила ім'я російського поета. Працівники, ветерани бібліотеки, стверджують, що ініціатива присвоєння книгозбірні ім'я Маяковського належала її колишньому директору В. Воронову, залюбленому у творчість співця революції.

У конференції взяли участь науковці з різних регіонів Росії, України (у тім числі й викладачі ЧНУ), Казахстану, Італії, Швеції, Японії, США. Розглянуте на конференції коло питань надзвичайно широке, але найбільш відчутною була влада компаративної методології, рецепції Маяковського в інших літературах.

Організатори конференції (О. П. Зименков, В. М. Терьохіна, В. П. Смирнов та ін.) подбали й про цікаву культурну програму: перегляд вистав «Маяковський день» та «Маяковський іде за цукром», екскурсія до музею поета (пам'ятаю, наскільки була вражена, уперше відвідавши музей, оформлений у незвичному авангардному стилі).

Незабутні спомини залишила по собі поїздка у м. Пушкіно (30 км від центру Москви), де винаймав дачу Володимир Володимирович.

У часи апогею культурного варварства (лихі 90-і), коли «розбиралися» з радянським минулим, нові «господарі життя» розібралися і з Маяковським: зруйнували пам'ятник поетові, спалили дачу на Акуловій горі, оспівану Маяковським у вірші «Необычайное приключение...» (напевне, приглянулася комусь ділянка землі в мальовничому місці). Але новітнім геростратам (живучі нащадки Володьки Лободи із «Собору» О. Гончара) протистоїть ентузіазм небайдужих до рідної культури. Серед них – отець Андрій Дударев. На фундаменті спаленої споруди він за власні кошти відбудував колишню дачу, де знаходив натхнення для своїх творів Володимир Маяковський. За його задумом, будівля має слугувати для культурних потреб громадян (стати музеєм чи літературною вітальнею), що стало б гідним пошанівком пам'яті поета. Цікаво, священник клопочеться про відновлення пам'ятника комуністові й атеїстові Маяковському (про це наголошувалося в одній із телепередач) і до того ж майстерно («громогласно», у стилі самого поета) читає його вірші.

Отець Андрій докладає значних зусиль у протистоянні з чиновницьким свавіллям та байдужістю, аби врятувати від знищення й будинок, де жив у Пушкіно К. Паустовський (прийнято рішення про його знесення).

Я побажала о. Андрію – людині духовного сану, котра щиро переймається світськими проблемами, успіхів у його нелегкій самовідданій праці й пожартувала: Черкаси не простять, коли не вдасться зберегти дачу К. Паустовського, чий рід від славного гетьмана Сагайдачного і чие дитинство пройшло в нашому місті. За визнанням самого письменника, поїздки в Черкаси до бабусі і численних тіточок (одна з них була начальницею жіночої гімназії) стали для нього справжніми святами. У певному сенсі Черкаси навіть протиставляються Києву: «Поездки в Черкасы и Городище были в моем детстве праздниками, а будни начинались в Киеве, на Святославской улице,

где в сумрачній и неуютній квартирі проходили довгі зими». Прикро, що й до цього часу в Черкасах немає бодай пам'ятного знака на тому місці, де стояла бабусина хата.

Приємним сюрпризом для учасників форуму був гостинний прийом у Пушкінській картинній галереї, де їх радо вітав директор О. Є. Іванов. І згадалися чомусь «Живі і мертві» К. Симонова: «На моєй фамилии вся Россия держится. Иванов». Інакомовно про звичайних, простих людей (хоча за В. Симоненком, «найскладніша людина проста»), на яких і справді все тримається. На гостей чекав розкішний стіл (що було незайве: цілий день мрячив дощ, а тому хотілося зігрітися чашечкою духмяного чаю чи кави), щедрі подарунки (комплекти книг, буклетів, сувенірів) і захоплюючий виступ молодіжного театру з виконанням творів Маяковського.

Серед навчальних закладів, із якими Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького підписав угоду про співпрацю, також Білоруський державний університет, де 24-26 жовтня пройшла XI Міжнародна конференція, присвячена двом видатним особистостям – мислителю, проповіднику Кирилові Туровському і Тарасу Шевченку. Конференція стала небуденною подією в шерезі заходів, у тім числі й закордонних, присвячених ювілею українського генія. Серед них – VIII Міжнародний конгрес українців «Тарас Шевченко і світова україністика: історичні інтерпретації та сучасні рецепції» (Київ, 21-24 жовтня 2013 року), що зібрав кілька сотень українців із багатьох країн світу (у ньому взяла участь група науковців ЧНУ, оскільки саме тут діє Науковий центр шевченкознавчих досліджень, видається збірник «Шевченків світ»); XIV Міжнародний науковий семінар «Тарас Шевченко и его петербургское окружение: к 200-летию со дня рождения» (Санкт-Петербург, 20-23 травня 2014 року), головою оргкомітету якого є професор, член Національної спілки письменників України Т. М. Лебединська.

Тема конференції, обрана білоруськими науковцями, зокрема кафедрою історії білоруської (!) літератури (завідувач Т. П. Казакова), засвідчує всесвітню велич нашого земляка, неперебутню цінність його творів не лише для українського, а й інших народів. Із 9 секцій Шевченкові повністю була присвячена одна з найчисельніших – «Творчість Тараса Шевченка і діалог слов'янських літератур». Керував секцією професор В. П. Рагойша. Він не тільки знаний

учений у галузі зв'язків білоруської літератури з іншими літературами, насамперед слов'янськими, а й багаторічний перекладач творів українських митців від давнини до сьогодення. У форматі конференції відбулася презентація його книги «Вочы ў вочы, мыслі ў мыслі», куди увійшли переклади поезій Т. Шевченка («Заповіт», «Царі») і В. Симоненка («Лебеді материнства», «Дід умер», «Жорна» та ін.). Деякі з цих перекладів уже апробовані у студентській аудиторії й викликали зацікавлення юних філологів.

Цікаво, що серед білоруських колег, організаторів конференції, є однофамільці, а, можливо, й родичі (хто доведе?!) наших видатних земляків: Г. І. Шевченко – завідувач кафедри класичної філології; заступник декана філологічного факультету М.М. Хмельницький, який щедро презентував черкащанкам міні-бібліотечку з видань на теми українсько-білоруського культурного діалогу.

Тож, гадаємо, такі форуми науковців зайвий раз підтверджують: наука, як і культура, не знає кордонів, вона об'єднує, а не роз'єднує, як політика.

Одержано редакцією 24.01.2014 р.

Прийнято до публікації 27.01.2014 р.